četrtek 24. novembra 2022

P9_TA(2022)0417

Stanje človekovih pravic v Afganistanu, zlasti slabšanje pravic žensk in napadi na izobraževalne ustanove

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 24. novembra 2022 o stanju človekovih pravic v Afganistanu, zlasti o slabšanju pravic žensk in napadih na izobraževalne ustanove (2022/2955(RSP))

(2023/C 167/06)

Evropski parlament,

— ob upoštevanju svojih prejšnjih resolucij o razmerah v Afganistanu, zlasti z dne 16. septembra 2021 ([1]) in 7. aprila 2022 ([2]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 19. maja 2021 o varstvu človekovih pravic in zunanji migracijski politiki EU ([3]),

— ob upoštevanju sklepov Sveta z dne 14. novembra 2022 o ženskah, miru in varnosti ter z dne 15. septembra 2021 o Afganistanu, v katerih je določenih pet meril za sodelovanje EU z *de facto* oblastmi pod vodstvom talibanov,

— ob upoštevanju izjav podpredsednika Komisije/visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko o Afganistanu,

— ob upoštevanju resolucij varnostnega sveta OZN o Afganistanu, vključno z resolucijami št. 2626 (2022), 2596 (2021), 2543 (2020) in 2513 (2020),

— ob upoštevanju resolucije varnostnega sveta OZN z dne 10. novembra 2022 o razmerah v Afganistanu,

— ob upoštevanju resolucije Sveta OZN za človekove pravice z dne 8. julija 2022 o stanju človekovih pravic žensk in deklet v Afganistanu,

— ob upoštevanju poročila posebne poročevalke OZN o stanju človekovih pravic v Afganistanu z dne 9. septembra 2022,

— ob upoštevanju poročila misije OZN za pomoč v Afganistanu (UNAMA) z dne 20. julija 2022 o stanju človekovih pravic v Afganistanu v desetih mesecih od talibanskega prevzema oblasti,

— ob upoštevanju razglasa talibanov z dne 7. septembra 2021 o oblikovanju začasne vlade Afganistana,

— ob upoštevanju Splošne deklaracije o človekovih pravicah, Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah ter Mednarodnega pakta o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah,

— ob upoštevanju Konvencije OZN o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk in Konvencije OZN o otrokovih pravicah, ki ju je Afganistan ratificiral,

— ob upoštevanju Ženevske konvencije o statusu beguncev z dne 28. julija 1951 in protokola k tej konvenciji iz leta 1967,

— ob upoštevanju Sporazuma o sodelovanju za partnerstvo in razvoj med Evropsko unijo in njenimi državami članicami na eni strani ter Islamsko republiko Afganistan na drugi strani z dne 18. februarja 2017,

([1]) UL C 117, 11.3.2022, str. 133.
([2]) UL C 434, 15.11.2022, str. 86.
([3]) UL C 15, 12.1.2022, str. 70.

četrtek 24. novembra 2022

— ob upoštevanju tematskih smernic EU o zagovornikih človekovih pravic, spodbujanju in varstvu otrokovih pravic ter nasilju nad ženskami in dekleti ter boju proti vsem oblikam diskriminacije proti njim,

— ob upoštevanju členov 144(5) in 132(4) Poslovnika,

A. ker so talibani 15. avgusta 2021 po umiku Nata in zavezniških enot prevzeli oblast v Afganistanu; ker so ponovno vzpostavili Islamski emirat Afganistan in imenoval začasno vlado, ki jo sestavljajo samo moški, vključno s člani talibanskega režima v obdobju 1996–2001, med katerimi so nekateri iskani zaradi obtožb terorizma; ker EU trdno vztraja pri stališču, da de facto talibanske vlade ne priznava;

B. ker talibani odpravljajo napredek, ki je bil dosežen v zadnjih 20 letih; ker so znova odprli nekdanje ministrstvo za uveljavljanje kreposti in preprečevanje greha ter zaprli ministrstvo za ženska vprašanja, afganistansko neodvisno komisijo za človekove pravice in druge lokalne strukture, ki so zagotavljale podporo ženskam in dekletom, odpravili so že uveljavljene zakone za zaščito žensk in močno omejili pravice žensk; ker so talibani ženske izključili iz uprave in jih niso vključili v svojo novo nepriznano vlado;

C. ker se ženskam in dekletom, odkar so talibani prevzeli oblast, vse bolj omejujejo temeljne pravice, zlasti glede dostopa do izobraževanja in zaposlitve ter glede svobode gibanja; ker so ženske praktično izbrisane z vseh področij javnega življenja;

D. ker se dekletom, starejšim od 12 let, v državi odreka izobraževanje; ker so se de facto afganistanske oblasti 15. januarja 2022 zavezale, da bodo ob začetku novega šolskega leta v drugi polovici marca 2022 dekletom omogočile vrnitev v šolo na vseh ravneh; ker dekletom še vedno ni dovoljeno šolanje od sedmega razreda naprej; ker je to kršitev temeljne pravice do izobraževanja za vse otroke, kot je zapisana v Splošni deklaraciji o človekovih pravicah; ker so afganistanska dekleta in ženske pogumno organizirale mirne proteste v državi in zahtevale, da se spoštuje njihova pravica do izobraževanja; ker se je močno povečalo število otroških porok;

E. ker so talibani nedavno še povečali sistemsko zatiranje žensk in deklet z valom aretacij zagovornikov človekovih pravic; ker je direktorica ženskega zapora v Heratu Alia Azizi že od oktobra 2021 pogrešana; ker organizacije za človekove pravice sumijo, da je njeno izginotje prisilno; ker so talibani 3. novembra 2022 prekinili tiskovno konferenco, na kateri je bilo napovedana ustanovitev Afganistanskega ženskega gibanja za enakost, in pri tem aretirali eno žensko, Zarifo Jakobi, in štiri njene moške kolege; ker so talibani 11. novembra 2022 aretirali ugledno aktivistko Farhat Popalzaj, eno od ustanoviteljic Spontanega gibanja afganistanskih žensk; ker so 13. novembra 2022 talibani priprli še eno zagovornico pravic žensk, Humajro Jusuf;

F. ker se vsak dan poroča o kršitvah človekovih pravic, vključno z aretacijami, pridržanji, ugrabitvami, mučenjem, grožnjami, izsiljevanjem, uboji ter napadi na zagovornike človekovih pravic in njihove družinske člane; ker še vedno nihče ne preganja odgovornih za te kršitve; ker so talibani sodnikom nedavno ukazali, naj v celoti izvajajo talibansko razlago šeriatskega prava, kar bi lahko privedlo do krutega in nečloveškega kaznovanja ter vzbuja strah pred nadaljnjimi kršitvami človekovih pravic;

G. ker se je zaradi talibanskega prevzema oblasti povečalo število napadov na pripadnike manjšinskih skupin, zlasti Hazare, hindujce, sikhe in kristjane; ker so od talibanskega prevzema oblasti skupina Islamska država province Horasan in drugi akterji izvedli številne napade na skupnost Hazarov, ki je pretežno šiitska manjšina; ker bi lahko ti napadi in dolgoletno preganjanje Hazarov pomenili kazniva dejanja zoper človečnost; ker so od avgusta 2021 njihovi verski objekti ter izobraževalni in zdravstveni centri sistematično tarča napadov, njihovi člani pa so bili samovoljno aretirani, mučeni, po hitrem postopku usmrčeni, izseljeni, marginalizirani in v nekaterih primerih prisiljeni zbežati iz države; ker je bilo v letih 2021 in 2022 v pretežno hazarskem okrožju Dašte Barči v Kabulu napadenih več izobraževalnih centrov, zlasti

šoli Sajeda Ul Šuhade in Abdula Rahmana Šahida ter šolska centra Mumtaz in Kadž; ker je bilo v napadih na stotine ubitih in ranjenih; ker naj bi talibanske sile začele streljati in so uporabile fizično nasilje, ko so hotele razgnati demonstracije proti napadom;

H. ker se humanitarne razmere v Afganistanu hitro slabšajo, zaradi česar so nesorazmerno močno prizadete ženske in dekleta; ker nove politike, ki jih je uvedla talibanska vlada, močno zmanjšujejo možnosti žensk za delo, celo kot humanitarne delavke, kar negativno vpliva tudi na njihovo zmožnost dostopanja do humanitarne pomoči; ker omejevanje udeležbe na trgu dela ženske še bolj potiska v revščino, zato je približno 850 000 deklet izpostavljenih tveganju ekonomskega in spolnega izkoriščanja, pa tudi otroškim porokam; ker manj kot vsaka četrta zagovornica človekovih pravic, ki so ostanejo v Afganistanu, poroča, da ima dostop do kakršne koli vrste humanitarne pomoči ali finančne in pravne pomoči;

I. ker misija UNAMA ocenjuje, da je do julija 2022 humanitarno pomoč potrebovalo 59 % prebivalstva, kar je 6 milijonov ljudi več kot v začetku leta 2021; ker naj bi leta 2023 humanitarno pomoč potrebovalo 28 milijonov ljudi, od tega 13 milijonov otrok; ker Svetovni program za hrano ocenjuje, da se 18,9 milijona Afganistancev spoprijema z akutno stopnjo neustrezne prehranske varnosti; ker je notranje razseljenih 4,3 milijona Afganistancev, 5,6 milijona pa jih je bilo razseljenih v sosednje države; ker Iran in Pakistan gostita velik delež afganistanskih beguncev, ki skupaj štejejo 2,2 milijona registriranih afganistanskih beguncev;

J. ker je junija 2022 vzhodni Afganistan prizadel uničujoč potres, v katerem je bilo ubitih več kot 1000 ljudi, ranjenih pa je bilo več kot 6 000; ker je avgusta 2022 v več delih Afganistana prišlo do močnega deževja, kar je po poročanju medijev povzročilo poplave, hudournike in zemeljske plazove, v katerih je bilo ubitih več kot 180 ljudi in ranjenih več kot 250; ker se že tako težke humanitarne razmere še dodatno slabšajo zaradi potresov, poplav, suše, posledic pandemije covida-19 ter naraščajočih cene blaga zaradi ruske invazije na Ukrajino;

K. ker je EU oktobra 2021 začela izvajati sveženj humanitarne pomoči za Afganistan v vrednosti 1 milijarde EUR, da bi podprla ranljive Afganistance, ki živijo v državi in okoliški regiji; ker namerava skupina G20 v okviru novega paketa humanitarne pomoči v višini 210 milijonov EUR pomoči v hrani za najranljivejše po vsem svetu Afganistanu izplačati 75 milijonov EUR za reševanje dramatičnih razmer na področju prehranske varnosti v državi;

L. ker se je pod talibani drastično skrčil prostor za neodvisne medije in civilno družbo; ker so predpisi, ki so jih odredili različni talibanski organi, močno omejili novinarsko dejavnost in privedli do povečanja števila samovoljnih aretacij novinarjev;

1. globoko obžaluje nenehno slabšanje političnih, gospodarskih, humanitarnih razmer, človekovih pravic in varnostnih razmer v Afganistanu, zlasti za ženske in dekleta, vse od talibanskega prevzema oblasti avgusta 2021; ponovno izraža neomajno solidarnost in zavezanost afganistanskemu ljudstvu;

2. obsoja pretresljivo nazadovanje pri pravicah žensk in deklet v talibanskih razmerah, in to stanje lahko označimo kot apartheid med spoloma; obsoja dodatne omejitve za svobodo gibanja žensk, ki so jih uvedli talibani; poziva de facto afganistanske oblasti, naj zagotovijo, da bodo odpravljene vse omejitve za ženske na podlagi spola in da se bodo lahko v Afganistanu ponovno dejavno udejstvovale v javnem življenju; poudarja, da mora biti to ključni pogoj za kakršno koli sodelovanje mednarodne skupnosti s talibani;

3. obsoja nezaslišano prepoved srednješolskega izobraževanja za dekleta, kar neposredno krši njihovo splošno pravico do izobraževanja; opozarja na obljube talibanov, da bo ženskam znova omogočen dostop do izobraževanja; zato zahteva, naj talibani zdaj spoštujejo svoje zaveze, nemudoma odpravijo prepoved in ponovno uvedejo šolanje ter zagotovijo doseganje izobraževalnih ciljev Unesca; poziva EU, naj okrepi podporo afganistanskim skupinam, ki si prizadevajo za zaščito pravic žensk in deklet, vključno z alternativnimi možnostmi izobraževanja za dekleta, ter naj financira posebne programe pomoči in zaščite, vključno s financiranjem štipendij in zagotavljanjem hitre izdaje vizumov afganistanskim študentom in akademikom, ki prejmejo štipendijo EU;

4. obsoja nenehne napade na zagovornike človekovih pravic, novinarje in druge akterje civilne družbe, osebe LGBTIQ+, disidente in sodnike, pa tudi brutalno zatiranje miroljubnih protestov in izražanja nestrinjanja po vsej državi; obsoja aretacijo žensk in zagovornikov človekovih pravic, tudi Zarife Jakobi in njenih kolegic Farhat Popalzaj in Humajre Jusuf, ter zahteva njihovo takojšnjo in brezpogojno izpustitev; poziva EU, naj okrepi politično in finančno podporo afganistanskim ženskam in zagovornikom človekovih pravic ter jim zagotovi varnost, tudi ženskam v izgnanstvu, s tem da jim ponudi kakovostne izobraževalne in zaposlitvene možnosti;

5. je zgrožen nad vse pogostejšimi napadi na manjšinske skupine in njihovo marginalizacijo, vključno z nedavnim napadom v šolskem centru Kadž v Kabulu; izreka sožalje družinam žrtev in svojo solidarnost s preživelimi; poziva de facto oblasti, naj pred sodišče privedejo odgovorne za te napade in poskrbijo, da bodo zanje odgovarjali;

6. izraža globoko zaskrbljenost zaradi razmer, v kateri živijo pripadniki hazarske, hindujske, sikhovske, krščanske in drugih manjšin od talibanskega prevzema oblasti, ter zaradi sistematičnih napadov in širše diskriminacije proti njim, vključno s samovoljnimi aretacijami, mučenjem in drugim slabim ravnanjem, usmrtitvami po hitrem postopku in prisilnimi izginotji; opozarja na odgovornost de facto oblasti, da prepovedo in preprečijo diskriminacijo vseh etničnih in verskih skupnosti ter zaščitijo njihove verske objekte ter izobraževalne in zdravstvene centre;

7. globoko obžaluje, da je od talibanskega prevzema oblasti dostop do informacij vse težji, da je novinarska neodvisnost močno omejena, de facto oblasti pa izvajajo vse večji pritisk nad organizacijami civilne družbe; poziva talibane, naj zagotovijo ugodno okolje za novinarje, medije in organizacije civilne družbe, da bodo lahko svoje dejavnosti opravljali brez ovir in strahu pred povračilnimi ukrepi;

8. ponovno izraža izjemno zaskrbljenost zaradi vse slabših humanitarnih razmer; poziva države, naj okrepijo svojo humanitarno pomoč in jo uskladijo z agencijami OZN in nevladnimi organizacijami; poziva de facto oblasti, naj odpravijo vse omejitve in ovire pri zagotavljanju humanitarne pomoči, in poudarja, da je treba organizacijam, ki jo zagotavljajo, omogočiti ustrezen dostop; poziva EU in njene države članice, naj obravnavajo gospodarske dejavnike, ki so povzročili sedanjo humanitarno krizo, tako da si po najboljših močeh prizadevajo za povečanje humanitarne pomoči, ki bi morala vključevati pristop, ki bo upošteval vidik spola;

9. izraža zaskrbljenost zaradi uničujočih posledic podnebnih sprememb in degradacije okolja v Afganistanu, saj ga Združeni narodi na lestvici držav, ki so jih najbolj prizadele podnebne grožnje, uvrščajo na šesto mesto; poziva mednarodno skupnost, naj nujno ukrepa, da bi pomagala Afganistancem pri reševanju teh hudih razmer, ki nesorazmerno prizadenejo ranljive skupine, kot so ženske in dekleta;

10. pozdravlja in podpira delo misije OZN in posebnega poročevalca OZN za Afganistan, saj je treba spremljati razmere na področju človekovih pravic v državi in poročati o njih; poziva EU in mednarodno skupnost, naj povečata politično in finančno podporo za njuno delo;

11. pozdravlja, da je Mednarodno kazensko sodišče ponovno začelo preiskavo kaznivih dejanj zoper človečnost in vojnih hudodelstev v Afganistanu; poziva EU, naj poveča podporo izmenjavi informacij, raziskavam, spremljanju in nadzoru, da bi izboljšali odgovornost;

12. opozarja, da ima EU strogo stališče do kakršnega koli političnega sodelovanja s talibani, ki temelji na petih tematskih merilih za sodelovanje na podlagi načel spoštovanja človekovih pravic za vse in pravne države; poudarja, da se je od 15. avgusta 2021 izpolnjevanje vseh teh meril očitno poslabšalo, kar pomeni, da ni mogoče upravičiti legitimnosti talibanskih oblasti; poudarja, da je treba dosedanja merila posodobiti, da bi oblikovali dolgoročno strategijo EU za Afganistan glede na trenutne razmere in dejstvo, da talibani niso izpolnili svojih začetnih obljub;

13. poziva EU, naj si prizadeva za razširitev seznama ciljno usmerjenih ukrepov proti talibanskemu vodstvu, ki je odgovorno za nadaljnje slabšanje stanja človekovih pravic;

14. poziva de facto oblasti, naj sprejmejo potrebne ukrepe za boj proti nasilju nad ženskami in dekleti, tudi prisilnim porokam in nasiljem v družini, ter poskrbijo, da bodo storilci nemudoma odgovarjali za svoja dejanja; poziva de facto oblasti, naj ponovno odprejo državni sistem podpore za žrtve;

15. poziva Evropsko službo za zunanje delovanje, delegacije EU in veleposlaništva držav članic, naj povečajo podporo afganistanskim zagovornikom človekovih pravic in neodvisnim novinarjem v državi in zunaj nje, tudi z uskladitvijo ponovne naselitve zagovornikov človekovih pravic z ustreznimi smernicami EU;

16. poziva k oblikovanju predstavniške in izvoljene vlade, ki bo tudi ženske in manjšine vključila v proces odločanja na vseh ravneh;

17. poziva Svet OZN za človekove pravice, naj uvede dopolnilni stalni mehanizem odgovornosti za preiskovanje vseh domnevnih kršitev in zlorab prava o človekovih pravicah, ki so kazniva dejanja po mednarodnem pravu, zlasti nasilja nad ženskami in dekleti;

18. ugotavlja, da so potrebna nadaljnja mednarodna prizadevanja za podporo dialogu v Afganistanu, ki ga bodo vodile ženske, in pa mrežam afganistanskih žensk v državi in zunaj nje; poziva Evropsko službo za zunanje delovanje, naj Parlament in druge institucije EU še dodatno vključi v forum afganistanskih voditeljic; poziva podpredsednika/visokega predstavnika, Komisijo in države članice, naj sprejmejo ukrepe, s katerimi bi zagotovili sodelovanje afganistanskih žensk v političnih dialogih o Afganistanu;

19. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Svetu, Komisiji, podpredsedniku Komisije/visokemu predstavniku Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko ter posebnemu odposlancu EU za Afganistan.